

Петросюк Ігор

студент гр. ФМСм-11,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: канд. екон. наук, доцент Гуцул І. А.

ВПЛИВ АВТОМАТИЗАЦІЇ МИТНИХ ПРОЦЕДУР НА ЕФЕКТИВНІСТЬ МИТНОГО КОНТРОЛЮ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Сучасний стан розвитку міжнародних відносин зумовлює необхідність впровадження в діяльність державних органів управління України визначених, апробованих і визнаних у світі інституційних норм, правил і процедур щодо державного регулювання ЗЕД, які, з однієї сторони, сприятимуть зростанню і зміцненню національної економіки, а з іншої, мають посилити провідну роль митних органів зі створення сталої та безпечної системи гармонізації митних тарифів й спрощення митного контролю.

Починаючи з 2012 року, відповідно до вимог МКУ, при визначенні форм митного контролю необхідно обов'язково використовувати Систему управління ризиками (далі СУР) та автоматизовану систему аналізу та управління ризиками (далі - АСАУР) [1].

Позитивний результат застосування АСАУР підтверджується досвідом роботи митних органів іноземних держав щодо застосування сучасних інформаційних технологій та вимагає від митної служби України суттєвих змін правил і процедур здійснення митного контролю й митного оформлення, і відповідно до цих змін - визначати стратегію митного контролю, виходячи із системи заходів оцінювання ризиків [2].

Упровадження АСАУР має на меті запобігти порушенням законодавства України з питань митної справи шляхом створення та використання сучасної системи митного адміністрування, забезпечення ефективного митного контролю, оптимального розподілу матеріальних та людських ресурсів митної служби України на найбільш важливих і пріоритетних напрямках роботи.

Основи та принципи митного контролю, які передбачають використання АСАУР, закріплені в Міжнародній конвенції зі спрощення гармонізації митних процедур Всесвітньої митної організації (Кіотська конвенція у редакції 1999 року), підписантом якої Україна є з 2011 року, зокрема:

- митний контроль обмежується мінімумом митних процедур, необхідних для забезпечення додержання митного законодавства;
- при виборі форм митного контролю використовується система керування ризиками;

- фіскальна служба застосовує метод аналізу ризиків для визначення осіб і товарів, включаючи транспортні засоби, що підлягають митному контролю, та обсяги сукупності заходів такого контролю;

- фіскальна служба використовує стратегію, що базується на системі заходів оцінки ймовірності недодержання законодавства [3].

АСАУР наразі має стати однією з основних складових роботи з приведення митних процедур в Україні у відповідність до критеріїв якості митного контролю та митного оформлення, передбачених стандартами Світової організації торгівлі. Такими стандартами є:

- скорочення часу митного оформлення;
- прозорість і передбачуваність роботи митних органів для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (далі - суб'єкти ЗЕД);
- партнерство у відносинах митних органів із суб'єктами ЗЕД.

Застосування АСАУР дозволило на практиці оптимально використовувати ресурси митних органів, не зменшуючи ефективності митного контролю, звільнити більшість суб'єктів ЗЕД від зайвого контролю.

Для вдосконалення митного регулювання та контролю в Україні необхідне швидке реформування ДФС України на основі злагодженої й скоординованої роботи органів виконавчої та законодавчої влади, що дозволить сформувати єдине бачення концепції розвитку митниці та забезпечити чітку й оперативну реалізацію її положень. Здійснення ефективних реформ наразі не можливе без застосування новітніх інформаційних технологій максимальної діджиталізації (оцифрування) митних формальностей та забезпечення роботи митниці в щонайбільше можливому автоматизованому режимі.

У сучасну цифрову еру, митниці практично всіх країн світу реалізують проекти, спрямовані на автоматизацію управлінських процесів та впровадження електронного документообігу. Автоматизація митних процедур на основі застосування сучасних інформаційних технологій на митниці дозволить суттєво прискорити випуск товарів, спростити контроль під час митного оформлення, зменшити вплив «людського фактору» та скоротити можливості для корупції. У сучасному світі наразі розвиваються технології митного оформлення за принципом «віддаленого декларування», яка здійснюється, зокрема, у країнах ЄС без наявності товарів з використанням механізмів «централізоване митне оформлення». Контроль правдивості даних заявлених при митному оформлення декларантом здійснюється на основі застосування методів ризик орієнтованого митного постаудиту після випуску таких товарів у вільних обіг.

Автоматизація митних процедур є ефективною, якщо здійснюється на всіх етапах митного оформлення, що вимагає перегляду і програмного

перепроєктування всіх бізнес-процесів. Саме це забезпечує розвиток ІТ-технологій та робить ймовірним автоматизацію процедур митного оформлення. Досить ефективним елементом таких технологій є здійснення повноцінного попереднього декларування, що забезпечує підрозділи митної служби необхідною інформацією для здійснення аналізу ризиків та прийняття рішення щодо виду та форми митного контролю, а також можливості випуску товару у вільний обіг ще до моменту фізичного перетину кордону товарами та транспортними засобами.

Зауважимо, що євроінтеграційні процеси України обумовлюють необхідність оптимізації та спрощення митного контролю на основі застосування СУР, яка дозволяє значно прискорити процедури митного оформлення товарів шляхом здійснення спрощеного митного контролю на вибірковій основі за рахунок концентрації уваги митних органів на високо ризикових зовнішньоекономічних операціях, що дозволяє спрощувати митні формальності для добропорядних суб'єктів ЗЕД. Митні органи застосовують СУР для визначення таких товарів, транспортних засобів, документів і осіб, які підлягають митному контролю у першочерговому порядку.

Література

1. Митний кодекс України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/4495-12>
2. Кийда Л.І. Реформування державної служби в умовах інтеграції до світового простору. *Теорія та практика державної служби: стратегія реформ 2020: матер. міжнар. наук.-практ. конф. 11 листопада 2016 р.*, Дніпро. Дн.: ДРІДУ НАДУ, 2016. С.171-173.
3. Андрушко А.П. Імплементация іноземного досвіду здійснення митного постаудиту в Україні: проблеми та перспективи. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2017. № 2 (17). С.214-220.